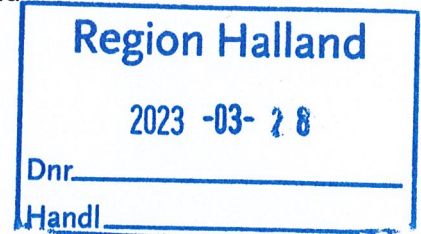

Region Halland
Box 517
301 80 Halmstad

Huvudman

Region Halland (org.nr 232100-0115).

Ärendet

Tillsyn av stödboende för barn och unga vid Munkagårdsgymnasiet i Tvååker, Varbergs kommun. Inom ramen för tillsynen har Inspektionen för vård och omsorg (IVO) granskat förekomst av begränsningar, målgrupp, kontroll av Polismyndighetens belastningsregister och misstankeregister inför anställning av personal, bemanning och kompetens samt det individuella stödet för inskrivna barn och unga.

Beslut

IVO har konstaterat följande brister:

- ⊗ En person avviker i ålder från den målgrupp som stödboende är avsedd för.
- ⊗ Det finns brister i lämplighetsbedömningarna inför inskrivning.

IVO begär med stöd av 13 kap. 5 § socialtjänstlagen (2001:453), SoL, att huvudmannen redovisar sin inställning till de brister som IVO konstaterat. Redovisningen ska även innehålla de eventuella åtgärder som huvudmannen har vidtagit eller planerar att vidta för att komma till rätta med bristerna. Redovisningen ska avslutas med uppgift om när åtgärden genomfördes eller kommer att genomföras.

Redovisningen ska ha inkommit till IVO senast den 21 april 2023. Om bristerna inte avhjälpas, kan IVO komma att fatta beslut om att förelägga huvudmannen att vidta åtgärder.

Skälen för beslutet

Utöver påtalade brister har tillsynen huvudsakligen visat följande:

- ⊗ Kontroll av Polismyndighetens belastningsregister och misstankeregister har utförts innan anställning.
- ⊗ Föreståndarens och personalens kompetens ger förutsättningar för att ge de inskrivna ett individuellt anpassat stöd.
- ⊗ Verksamheten behöver säkerställa att eventuella besked ifråga om alkohol till de boende inför inflytt är förenliga med regelverket för stödboende, enligt vad som utvecklas nedan.

En person avviker i ålder från målgruppen för stödboende

IVO bedömer att det utgör en brist att en person, som vid inspektionstillfället i september 2022 snart skulle fylla 22 år, då bodde i stödboendet. Av 3 kap. 1 a § socialtjänstförordningen (2001:937), SoF, framgår bl.a. att med ett stödboende avses en verksamhet inom socialtjänsten som tar emot enskilda i åldern 16-20 år i ett eget boende med individanpassat stöd. Åldersgränserna framgår också av 6 kap. 1 § SoL.

Av uppgifter som föreståndare och personal lämnat framgår att det vid inspektionstillfället bodde en person som då snart skulle fylla 22 år i stödboendet. Hen har dock beslut om boendestöd, vilket enligt IVO saknar avgörande betydelse utifrån att det rör sig om likadana boenderum som ligger runt om en gemensamhetslokal och då det också är fråga om samma personal.

Det finns brister i lämplighetsbedömningarna inför inskrivning

IVO bedömer att det finns brister i lämplighetsbedömningar inför inskrivning. Det görs bland annat inte tillräckliga och dokumenterade överväganden ifråga om barnets behov i relation till personaltillgång, bemanning, personalens kompetens och boendets utformning (flera boenderum i anslutning till gemensamma utrymmen, i samma byggnad).

Vid inspektionen uppgav föreståndaren att hen innan sommaren inhämtar muntlig information från barnet/den unge och hens föräldrar för att göra en bedömning om barnet/den unga passar för att bo på boendet. Inskrivning sker nästan alltid i samband med terminsstart och då är det alltid bråttom. Föreståndaren för då anteckningar som benämns kartläggning och sedan görs en anteckning i journalsystemet. IVO har tagit del av kartlägningsblankett och ett exempel på anteckning i journalen.

Vid inskrivningsbeslut ska det särskilt kontrolleras att hemmet eller boendet är lämpligt med hänsyn till den enskildes behov, ålder, utveckling, utbildning och personliga förhållanden i övrigt (3 kap. 11 § andra stycket SoF). Vid denna lämplighetsbedömning ska den som beslutar om inskrivningen av ett barn eller en ung person vid ett stödboende utgå från *socialnämndens* bedömning av vilket behov av stöd barnet eller den unge har, och redogörelse för omständigheterna i övrigt kring barnet eller den unge. Vidare ska vid lämplighetsbedömningen den som beslutar om inskrivning särskilt beakta hur barnets eller den unges behov av stöd kan tillgodoses under trygga och säkra former med hänsyn tagen till tillgången till personal, personalens kompetens, och boendets utformning. Om bedömningen avser en placering i ett eget boende som ligger nära andra boenden som ingår i verksamheten eller ett boende med utrymmen som delas med andra barn eller unga som är placerade, ska det vidare beaktas om placeringen kan innebära negativ påverkan eller medföra kränkningar, våld eller övergrepp. Om ett stödboende bedöms lämpligt för ett barn eller en ung person, ska bedömningen dokumenteras. (Se 4 kap. 1-3 §§ HSLF-FS 2016:56).

Kontroll av Polismyndighetens belastningsregister och misstankeregister utförs inför anställning

IVO bedömer att verksamheten iakttagit sina skyldigheter ifråga om kontroll av register som förs enligt lagen (1998:620) om belastningsregister och lagen (1998:621) om misstankeregister, inför anställning, praktik eller liknande. Bedömningen, som avser den enda personal (JE) som nu är särskilt avdelad för verksamheten och som anställts under de senaste två åren, har skett utifrån kopior av anställningsavtal samt utdrag från nämnda register.

Ett stödboende som tar emot barn får inte anställa (eller motsvarande) någon om inte kontroll gjorts av register som förs enligt lagen (1998:620) om belastningsregister och lagen (1998:621) om misstankeregister. Utdragen eller kopior därav ska vara högst sex månader gamla och ska bevaras under minst två år från det att anställningen (eller motsvarande) påbörjades (1-3 §§ lagen [2007:171] om registerkontroll av personal vid vissa boenden som tar emot barn).

Föreståndarens och personalens kompetens ger förutsättningar för att ge de inskrivna ett individuellt anpassat stöd

IVO gör följande bedömning. Det har framkommit att de barn och unga som bor i verksamheten har ett relativt omfattande behov av stöd i de dagliga rutinerna. IVO bedömer dock sammantaget att föreståndaren har den kompetens som behövs för att kunna leda, utveckla och följa upp verksamheten (8 kap. 1 § HSLF-FS 2016:56) och att den övriga personalens sammantagna kompetens ger förutsättningar för att möta de behov av individuellt anpassat stöd som målgruppen har och för att säkerställa en trygg och säker insats (8 kap. 2 § HSLF-FS 2016:56). Det har även framkommit att handledning ges regelbundet (8 kap. 3 § HSLF-FS 2016:56).

Vid placering i ett stödboende ska barnet eller den unge få disponera ett eget boende, och få individuellt anpassat praktiskt och känslomässigt stöd (5 kap. 2 § HSLF-FS 2016:56). I allmänna råd till föreskriften anges bl.a. följande. Ett eget boende bör innebära att barnet eller den unge tar huvudansvar för sina egna hushållssysslor såsom mathållning, tvätt och städning. Personalen vid stödboendet bör tillsammans med barnet eller den unge identifiera dennes behov av stöd inom olika livsområden och planera för hur stödet ska genomföras. Stödet kan innefatta samtal av motiverande och trygghetsskapande karaktär, pedagogiskt stöd i den dagliga livsföringen, samhällsinformation, medverkan i kontakter med myndigheter och andra samhällsorgan, hjälp att bibehålla och vid behov etablera sociala relationer, aktiviteter som kan bidra till en meningsfull fritid, och regelbunden tillsyn i det egna boendet.

IVO samtalade vid inspektionen kortfattat med en ungdom som uppgav att personalen är bra och att hen trivdes på boendet.

Personalen har i intervju uppgett bland annat följande. Det är ett lugnt hus utan pågående konflikter mellan boende eller mellan boende och personal. De får handledning

regelbundet och då diskuteras specifika barn/ungdomar och arbetssätt, vilket är en bra hjälp i arbetet. Förutom stöd med dagliga rutiner, är personal alltid med på gemensamma aktiviteter och kan även följa med de boende på individuella aktiviteter om behov finns. Det är två personal som arbetar på stödboendet, en i taget, och det är tillräckligt för att ge barnen det stöd de behöver. Är det något speciellt som händer i verksamheten så kan hjälp fås av personalen i LSS-boendet i huset bredvid. Nattpersonalen som delas med LSS-boendet sköter väckning och eventuellt behov av stöd på morgonen.

Föreståndaren uppgav att personalen behöver ha kompetens och kännedom om olika typer av diagnoser. Föreståndaren uppgav vidare att personalen självständigt tar ansvar för att lära sig mer om olika diagnoser. Det finns en pott med pengar för vidareutbildning. Ingen standardutbildning erbjuds när man börjar arbeta på stödboendet utan det beror på behovet hos personalen och de inskrivna barnens funktionsnedsättning. Efter en utbildning under våren 2022 i hur man arbetar med bildstöd, så använder personalen detta kommunikationshjälpmedel.

Föreståndaren, som leder och fördelar arbetet är socionom och har arbetat med ekonomiskt bistånd inom socialtjänsten, på Statens institutionsstyrelse, SiS, som personal på boendet och som föreståndare (bland annat för näraliggande LSS-boende) sedan 2017. Vad gäller övriga två personer som enbart arbetar vid stödboendet är en journalist, men är anställd vid boendet sedan många år. Det har även framkommit att hen har olika typer av utbildningar, bland annat i alternativ och kompletterande kommunikation, AKK. En nyanställd person har läst en eftergymnasial utbildning mot idrott- och hälsa och ledarskap.

Verksamhetens besked gällande alkohol till de boende inför inflytt

IVO bedömde i tidigare års tillsyn (dnr 3.2.2-30815/2021) att verksamheten tillämpade ett förbud mot att dricka alkohol i boendet, vilket bedömdes utgöra en brist.

IVO bedömer att generella alkoholförbud, som bl.a. träffar vuxna personers eventuella användning av alkohol i eget boende som disponeras inom ramen för en stödboendeinsats, inte är förenliga med regelverket som gäller för stödboende. Verksamhet enligt SoL ska bygga på respekt för människors självbestämmanderätt och integritet (1 kap. 1 § SoL). Verksamheten vid ett stödboende ska bygga på förtroende för och samarbete med den enskilde. Den enskildes integritet ska respekteras (3 kap. 3 § SoF). Vid placering i ett stödboende ska den placerade bl.a. få disponera ett eget boende (5 kap 2 § HSLF-FS 2016:56).

I årets tillsyn har frågan följts upp. Föreståndaren har bl.a. uppgett att det numera inte finns något förbud mot att dricka alkohol, men det finns ordningsregler. Inför inflytt så får barn/unga ta del av informationsmaterial där det framgår att man inte får dricka alkohol på boendet. Detta följs sedan upp med individuella samtal och skriftliga samtycken, och det är den egentliga förändringen mot tidigare hantering. Intervjuad personal har uppgett att de som bor på stödboendet får skriva på en samtyckesblankett vid inflyttning. Personalen har vidare uppgett att de inte ställts inför frågan att en boende inte samtycker till att inte dricka alkohol, så de vet inte hur de skulle agera om det skulle hända.

IVO konstaterar utifrån ovanstående vissa förändringar i arbetssätt och i hur frågan hanteras; användning av ordningsregler (jfr allmänna råd till 5 kap. 2 § HSLF-FS 2016:56), inhämtande av samtycke och individuella samtal. Samtidigt behöver verksamheten skyndsamt säkerställa att den information som lämnas inför inflytt inte framstår som ett generellt förbud. IVO avser att följa upp frågan i kommande tillsyn.

Övrigt

I verksamhetsenkäten framkom indikation på att eftersökning av alkohol och droger hade skett, liksom genomsökning av boenderum. IVO ställde därför frågor om detta till föreståndaren, som uppgav ”om personalen misstänker att någon har droger eller alkohol så går de in i barnen/de ungas rum. Det kan man som boende inte neka till. Personalen går endast in om de är oroliga för någon.”

IVO konstaterar att det i 6 kap. 3 § HSLF-FS 2016:56 anges att personal under vissa förutsättningar får låsa upp lägenhet eller rum för boende. Detta innebär inte en rätt att utan reellt samtycke från den enskilde genomsöka lägenhet eller rum för boende (jfr 2 kap. 6 § regeringsformen, artikel 16 barnkonventionen och artikel 8 europakonventionen). Intervjuad personal uppgav dock att hen först skulle stämna av med föreståndare innan hon gick in i en boendes rum, om hen misstänkte att en ungdom hade något olämpligt eller olagligt på sitt rum. Det talar enligt IVO i delvis annan riktning än föreståndarens uppgifter. Det finns ändå skäl för huvudmannen att överväga frågan och att säkerställa att verksamheten bygger på respekt för de enskildas självbestämmanderätt och integritet (1 kap. 1 § SoL). Verksamheten vid ett stödboende ska bygga på förtroende för och samarbete med den enskilde och utformas så att vistelsen i boendet upplevs som meningsfull. Den enskildes integritet ska respekteras (3 kap. 3 § SoF). IVO påtalar alltså att genomsökning av lägenhet eller rum för boende bara får ske utifrån ett reellt samtycke.

Det har även framkommit att boendet är stängt under helger och lov. IVO konstaterar att stödboende är en insatsform som bland annat består i att barnet eller den unge *får disponera ett eget boende* (5 kap. 2 § HSLF-FS 2016:56). Underlaget i tillsynen indikerar dock inte att de inskrivna önskar vistas i boendet utöver nuvarande öppettider. Det saknas därför skäl att utreda frågan vidare.

Underlag

- ⊗ IVO:s beslut den 14 februari 2022, ärende med dnr 3.2.2-30815/2021.
- ⊗ Tjänsteanteckning över samtal med ett barn (aktbilaga 4).
- ⊗ Tjänsteanteckning över intervju med personal samt synpunkter från personalen i samband med sakgranskning (aktbilaga 5 och 7).
- ⊗ Tjänsteanteckning över intervju med föreståndare med bilaga *Kartläggningmaterial* och bild på den skrivning som finns i dokumentationssystemet inför inflytt på stödboendet (aktbilaga 6).
- ⊗ Kopior på anställningsbevis och registerutdrag för personal (aktbilaga 8).

Ytterligare information

IVO ska enligt 3 kap. 19 § SoF inspektera stödboenden minst en gång per år och då också samtala med de barn och unga som samtycker till det.

Huvudmannen har anmält 10 platser för barn och unga t.o.m. 20 år. Inför tillsynen hade IVO genomfört en riskbedömning av verksamheten. Till grund för den ligger en enkät till barn och unga och en till verksamheten samt annan information som IVO har om verksamheten. Vid inspektionen pratade IVO:s inspektörer med en inskriven person.

Beslut i detta ärende har fattats av inspektören Annelie Andersson. Inspektören Anna Stenbeck har deltagit i den slutliga handläggningen. Inspektören Anders Larsson har varit föredragande.